

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
 ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת דברים

תורת

זכות קיום בא"י תלוי בקיום התורה והמצוות:

דברים פרק א (א) אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולבן וחצרת ודי זהב: (ח) ראה נתתי לפניכם את הארץ באו ורשו אותה ארץ אשר נשבע יקוק לאבותיכם לאברהם ליצחק וליעקב לתת להם ולזרעם אחריהם: פרק ב (ד) ואת העם צו לאמור אתם עברים בגבול אחיכם בני עשו הישבים בשעיר ויראו מכם ונשמרתם מאד: (ה) אל תתגרו בם כי לא אתן לכם מארצם עד מדרף כף רגל כי ירשה לעשו נתתי את הר שעיר: (ט) ויאמר יקוק אלי אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה כי לא אתן לך מארצו ירשה כי לבני לוט נתתי את ער ירשה: (יח) אתה עבר היום את גבול מואב את ער: (יט) וקרבת מול בני עמון אל תצרום ואל תתגר בם כי לא אתן מארץ בני עמון לך ירשה כי לבני לוט נתתי ירשה: (כד) קומו סעו ועברו את נחל ארנן ראה נתתי בידך את סיחון מלך חשבון האמרי ואת ארצו החל רש והתגר בו מלחמה:

שאלות

א { עלינו להתבונן שמצד אחד התורה אומרת בואו ורשו את הארץ המוטחת לכם מהאבות אשר נשבע להם השם, מאידך מזהירה התורה שלא לרשת את נחלת עשיו עמון ומואב מדוע? ב { עוד יש לשאול מה הקשר בין סוף ספר במדבר לתחילת ספר דברים? ג { עוד יש לשאול בהקדם דברי השלי"ה הקדוש אשר כל עניני הפרשה קשורים ושזורים זבי"ז, ולכן יש להתבונן מהו הקשר שיש בכל הענינים שנאמרו בפרשה אשר תחילתם תוכחת משה ברמו, ולאחר מכן מאריך בחטא המרגלים, ולאחר מכן כניסת בני ישראל לארץ ישראל, אך את ארץ עשיו, מואב, ועמון אין להם רשות לרשת, לעומת זאת סיחון ועוג יתגרו בהם מלחמה וינצחו: ד { זאת ועוד יש לבאר ענין ההפטרה חזון עובדיה אשר תוכנה צריך להיות תואם לתוכן הפרשה כיצד?

המצב בזמננו:

עדים אנו למצב המתחולל בארץ ישראל למרות שנמצאת תחת שלטון ישראל כיצד לצערנו נלחמים בשמירת השבת ובקדוש לעם ישראל בנושא הגיורים וכן במתווה הכותל והכל בשם הדמוקרטיה וחופש הפעולה, ולזאת ישנם מנציגי העם בפוליטיקה בשביל למצוא חן מצהירים על השקפת עולמם ואת רצונם כיצד יוכלו לעקור את התורה ומצוותיה לחוקק את חילול השבת בתחבורה ציבורית ופתיחת עסקים וחילול קדושת העם ומקומות הקדושים והעיקר לזכות לתמיכה גדולה יותר, לצערי כל כך כואב לשמוע לאחר ההפתעה הגדולה שנבחר לראש מפלגת העבודה מרוקאי אבי גבאי וכבר מצהיר הצהרות על חילול השבת והקודש, כאשר שוכח את מקור לידתו ומשפחתו אשר עלתה ממרוקו שמסרו את נפשם למען קדושת הארץ והתורה הקדושה, ואין לי ספק שהוריו וק"ו סבותיו היו צדיקים גמורים אשר לא עלתה על דעתם שיקום מזרעם אדם אשר יצהיר כיצד לחלל שם שמים ברבים כיצד יחוקק לחלל השבת והמקדש וקדושת העם, היתכן לבעוט בצור מחצבתו ולשכוח את כל העבר המפואר של יהדות מרוקו, אין זה אלא מפני שזחה עליו דעתו מבחירתו ועוד יותר מהסקרים וחושב שבכך ירצה את ציבור בוחריו ויחזק את מעמדו, אך שוכח שיש מנהיג לבירה הקב"ה ורק הוא אשר גידלו נגד השכל ואם ישכיל להבין הרי צריך להיות אסיר תודה לבוראו ולצור מחצבתו ואך ורק בזה יוכל להצליח בתפקידו, ומה יותר גדול מאשר נשיאי ארה"ב אובמה וכן טרמפ למרות שהם גויים באו לכותל להתפלל ולהודות לקב"ה על בחירתם ונשארו תפילה שלא תזוח עליהם דעתו ויכשלו בתפקידם, כי כמו שעולים כך יכולים לרדת הכל תלוי ברצונו כי הוא מגביה שפלים אך גם משפיל גאים, ותפילתי לבורא עולם שיפתח ליבו ויפקח את עיניו להבין ולהשכיל את טעותו וישוב לשורשו האמיתי ויעשה חיל ויצליח, בהיות והתורה מלמדת אותנו בפרשתנו שכל זכות קיומנו בארץ ישראל הוא רק בזכות קיום התורה ומצוותיה אחרת אין לנו זכות קיום בארץ וחי"ו אנחנו מזמינים עלינו את אוייבנו לרדוף אותנו כאשר נבאר.

גבולות הארץ מפני קדושתה:

ונראה לבאר בהקדם שיש לשאול מדוע בפי מסעי מסופר על גבולות הארץ, ולכאורה הרי בניי התישבו גם מעבר הירדן ולשם מה כתבה התורה את הגבולות? **וכתב רש"י** שענין הגבולות הוא למצוות התלויות בארץ. ולכן הוצרכה התורה לתחם את גבולות הארץ היכן היא מקודשת והיכן לא. כי ארץ ישראל אינה ככל ארצות ומדינות העולם אלא מקודשת מכל הארצות ועיני ה' בה תמיד מראשית השנה ועד אחרית שנה, ומיוחדת במצוותיה אשר חלים רק בארץ ישראל מפני קדושתה, ודבר זה מתוחם ומוגבל כי מעבר לגבול חסרות אותן סגולות שיש בארץ.

דברי הזוהר על מעלת ארץ ישראל מדוע ניתנה דווקא ישראל.

כתוב בזוהר בראשית פרשת וירא דף קח ע"ב רבי אלעזר ורבי יוסי הוו קיימי יומא חד ועסקי בהאי קרא אמר רבי אלעזר **כתיב (דברים ח') ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם לא תחסר כל בה**, האי בה בה תרי זמני אמאי? אלא הא אתמר דקודשא בריך הוא פליג כל עמין וארעאן לממנן שליחן, וארעא דישאל לא שליט בה

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
 שיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

מלאכא ולא ממנא אחרא אלא איהו בלחודוי בגין כך אעיל לעמא דלא שליט בהו אחרא לארעא דלא שליט בה אחרא, תא חזי קודשא בריך הוא יהיב מזונא תמן בקדמיתא ולבתר לכל עלמא, כל שאר עמין עכו"ם במסכנות וארעא דישאל לאו הכי אלא ארץ ישראל אתון בקדמיתא ולבתר כל עלמא, ובגין כך ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם אלא בעתירו בספוקא דכלא תאכל בה ולא באתר אחרא, בה בקדישו דארעא בה שריא מהימנותא עלאה בה שריא ברכתא דלעילא ולא באתר אחרא. קיצור הדברים שמשבח את ארץ ישראל אשר שונה מכל מדינות העולם היות וכל המדינות מונהגות על ידי שר ואילו ארץ ישראל רק על ידי הקב"ה, ואף גם זאת כל השפע בעולם יורד תחילה לארץ ישראל ומשם מושע לשאר העולם, ולכן ניתנה דווקא לישראל שאין לו אלוה אחר בלעדי הקב"ה שלא כיתר האומות.

דברי הרמב"ן על מעלת ארץ ישראל ולזאת עזב את משפחתו ועלה לארץ:

וכך כתב בהשגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם שכחת העשין וז"ל ואומר אני כי המצוה שהחכמים מפליגין בה והיא דירת ארץ ישראל עד שאמרו (ת"כ בהר פ"ה ה"ד וכע"ז כתובו' קי ב, וש"נ, מלכים ספ"ה) שכל היוצא ממנה ודר בחוצה לארץ יהא בעיניך כעובד עבודה זרה שנאמר כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת י"י לאמר לך עבוד אלהים אחרים וזולת זה הפלגות גדולות שאמרו בה הכל הוא ממצות עשה הזה שנצטוינו לרשת הארץ ולשבת בה. אם כן היא מצות עשה לדורות מתחייב כל יחיד ממנו ואפילו בזמן גלות כידוע בתלמוד במקומות הרבה. והביא דברים הנ"ל בדרשה לראש השנה לרמב"ן והוסיף על כך, וז"ל וכל שכן הזוכים לישוב לפני הקדוש ברוך הוא בארצו שהם כמו רואי פני המלך, ואם זהירים בכבודו טוב להם ואשריהם, ואם ממרים בו אין לך מרד גדול מזה ואוי להם יותר מכל אדם שהם עושין מלחמה עם המלך בפלטין שלו ומכעיסין אותו בפניו, ומה הוא עושה להן מוציאן מן הפלטין שלו וטורדן בכל העולם, הוא שנאמר בהם העם המכעיסים אותי על פני תמיד. ואומר לא ישבו בארץ ה' (הושע ט'), ומהו הענין הזה ארץ ה', וכי אין כל העולם ארץ ה', הכל ברא והכל יצר והכל שלו, אלא יסוד הדבר הזה בפסוק שאמר בהנחל עליון גוים בהפרידו בני אדם וגו' כי חלק ה' עמו וגו', והענין כי השם הנכבד ברא שמים וארץ ושם כח התחתונים בעליונים, ונתן על כל עם ועם בארצותם לגוייהם כוכב ומזל ידוע כאשר ידוע בספר האצטגנינות, וזהו שנאמר אשר חלק ה' אלהיך אותם וגו' כי חלק להם מזלות בשמים, וגבוהים עליהם מלאכי עליון נתנם להיותם שרים עליהם, כענין שנאמר ושר מלכות פרס עומד לנגדי, וכתוב והנה שר יון בא, ונקראין מלכים דכתיב ואני נותרתי שם אצל מלכי פרס, והשם ית' הנכבד הוא אלהי האלהים ואדוני האדונים לכל העולם, אבל ארץ ישראל אמצעות העולם ואמצעות הישוב היא נחלת ה' מיוחדת לשמו, לא נתן עליה מן המלאכים קצין שוטר ומושל בהנחילו אותה לעמו המיוחד שמו זרע אהביו, וזהו שנאמר והייתם לי סגולה מכל העמים וגו' וכתוב והייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם לאלהים, ולא שתהיו אתם לאלהים אחרים כלל, והנה קדש העם היושב בארצו בקדושת העריות וברוב המצות להיותם לשמו, ולכך אמר ושמרתם את כל חקותי ואת כל משפטי וגו' ולא תקיא אתכם הארץ וגו' וכתוב ואומר לכם אתם תירשו את אדמתם וגו' אני ה' אלהיכם אשר הבדלתי אתכם מן העמים, יאמר כי הבדילנו מן העמים אשר נתן עליהם שרים ואלהים אחרים בתתו לנו הארץ הזאת שיהיה הוא ית' לנו לאלהים ונהיה מיוחדים לשמו בה, והנה הארץ שהיא נחלת השם הנכבד תקיא כל המטמא אותה ולא תסבול עובדי עבודה זרה ומגלי עריות. וכי' וזהו מה שהוציאני מארצי וטלטלני ממקומי, עזבתי את ביתי נטשתי את נחלתי, נעשיתי כעורב על בני אכזרי על בנותי, לפי שרצוני להיות טלטול נשמתי בחיק אמי עכ"ל.

לכן ניתנה הארץ בירושה דוקא לישראל:

ולכן הקב"ה הוריש את ארץ ישראל לעם ישראל בהיות ורק הם קיבלו את התורה והמצוות וממילא שייכים לקדושת הארץ מפני קיום מצוותיה, ואף גם זאת ציוה להוריש את כולה בשלימות ולא לשייר חלק מהן בארץ כי הדבר יגרום לסבל ומצוקה לעם ישראל כמו שאנחנו רואים היום בזמננו, כמ"ש במדבר פרק לג (נב) והורשיתם את כל יושבי הארץ מפניכם ואבדתם את כל משפחתם ואת כל צלמי מסכתם תאבדו ואת כל במותם תשמידו: (נג) והורשיתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אתה: (נד) והתנחלתם את הארץ בגורל למשפחתיכם לרב תרבו את נחלתו ולמעט תמעיט את נחלתו אל אשר יצא לו שמה הגורל לו יהיה למטות אבותיכם ותנחלו: (נה) ואם לא תורישו את יושבי הארץ מפניכם והיה אשר תותירו מהם לשכים בעיניכם ולצנינים בצדיכם וצררו אתכם עליה ארץ אשר אתם יושבים בה:

קיום בני"י בארץ תלוי בקיום התורה ומצוות:

נמצא שעיקרה של הארץ לקיום המצוות ולא סתם לשלטון עצמאי, ובלעדי התורה והמצוות אין זכות קיום בארץ, ועל כל פנים אין לנו עדיפות מאחרים להתיישב בארץ. וכמ"ש בפ' אחרי מות ויקרא פרק יח (כה) ותטמא הארץ ואפקד עונה עליה ותקא הארץ את יושביה: (כו) ושמרתם אתם את חקתי ואת משפטי ולא תעשו מכל התועבת האלה האזרח והגר הגר בתוככם: (כז) כי את כל התועבת האל עשו אנשי הארץ אשר לפניכם ותטמא הארץ: (כח) ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אתה פאשר קאה את הגוי אשר לפניכם: **וכן כתוב עוד**

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
 ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

בפרשת בהר ויקרא פרק כה (יח) וְעַשִׂיתֶם אֶת־חֻקְתֵי וְאֶת־מִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ וְעַשִׂיתֶם אֹתָם וְיִשְׁבְּתֶם עַל־הָאָרֶץ לְבִטָּח: (יט) וְנִתְּנָה הָאָרֶץ פְּרִיָּה וְאֶכְלֶתֶם לְשִׁבְעַת יָמֵי וְיִשְׁבְּתֶם לְבִטָּח עֲלֶיהָ: וְכֵן כָּתוּב בַּפְּרָשָׁה בַּחֻקְתֵי וְיִקְרָא פְּרָק כו (ג) אִם־בְּחֻקְתֵי תִלְכוּ וְאֶת־מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעַשִׂיתֶם אֹתָם: (ד) וְנִתְּנָה גִשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם וְנִתְּנָה הָאָרֶץ יְבוּלָה וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פְּרִיו: (ה) וְהִשִּׁיג לָכֶם דִּישׁ אֶת־בְּצִיר וּבְצִיר יִשָּׂיג אֶת־זֶרַע וְאֶכְלֶתֶם לְחֶמְקְכֶם לְשִׁבְעַת יָמֵי וְיִשְׁבְּתֶם לְבִטָּח בְּאֶרְצְכֶם: (ו) וְנִתְּנָה שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ וְיִשְׁכַּבְתֶּם וְאִין מִחְרִיד וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן־הָאָרֶץ וְחָרַב לֹא־תֵעָבֵר בְּאֶרְצְכֶם: **ולכן משה רבינו מוכיח את בניי בהיות ונמצאים בערבות מואב לפני כניסתם לא"י, ובפרט חטא המרגלים אשר בגללו נבצר מדור המדבר להיכנס לארץ. ואף הוסיף בתוכחתו שידעו כי כל זכות קיום וירושת הארץ בידי ישראל תלויה בקיום התורה והמצוות, שהרי כאשר תגיעו לשעיר ארץ עשיו אין להם זכות אפילו פסיעה כיון שקיים כיבוד אב ואם, **כמ"ש בתרגום יונתן דברים פרק ב פסוק ה** לֹא תִתְגַּרְוּ בְּהוֹן אֲרוּם לֹא אֶתֶן לָכֵן מֵאֲרַעְתְּהוֹן עַד כְּמִיסַת פְּרִסַת רִיגְלָא אֲרוּם יְרוּתָא לְעִשׂו יְהִבִּית יִת טוּוֹרָא דְגַבְלָא מְטוּל אִיקְרָא דְעֵבֵד לְאַבְוִי: ונמצא שע"י המצוה של כיבוד אביו ארץ שעיר נשארת בחזקת עשיו. וכמו כן מואב ועמון זכו שלא יקחו מהם את ארצם מפני הכרת הטוב אשר עשה לוט בהיותו עם אברהם במצרים ואמר אחותי על אשתו ושתק לוט ולא גילה, **וזו כוונת תרגום יונתן דברים פרק ב פסוק יט** וְתִתְקַרְבוּן לְקַבֵּיל בְּנֵי עֵמּוֹן לֹא תִצּוּר עֲלֵיהוֹן וְלֹא תִתְגַּרְוּ בְּהוֹן לְסִדְרֵי קָרַב אֲרוּם לֹא אֶתֶן לָכֵן מֵאֲרַע בְּנֵי עֵמּוֹן יְרוּתָא אֲרוּם לְבְנוֹי דְלוּט מְטוּל זְכוּתֵיהֶם דְאַבְרָהָם הַבְּתֵרָה יְרוּתָא: ובזכות אותה הכרת הטוב אין רשות לרשת ארצם. **ונמצינו למדים** שאפילו הגויים רק בזכות קיום תורה ומצוות מתקיימת שעיר ומואב ועמון בידם, כמו כן הארץ תתקיים בידי בני ישראל על ידי קיום התורה והמצוות, ולכן סיחון ועוג למרות עוצמתם התגרו בהם ישראל מלחמה וניצחו אותם כיון שאין בידם מצוות ובזה הוסבר הקשר בין כל נושאי הפרשה כמקשה אחת.**

הקשר לדברי ההפטרה:

ובזה מובן הקשר גם להפטרה כיון שזאת תוכחת הנביא חזון עובדיה בישיבתו פרק א (א) חֲזוֹן יִשְׁעִיהוּ בֶּרֶךְ אֲמוּץ אֲשֶׁר חָזָה עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם בְּיָמַי עֲזָהוּ יוֹתֵם אֲחֹז יַחְזִקְהוּ מַלְכֵי יְהוּדָה: (ב) שָׁמְעוּ שָׁמַיִם וְהִאֲזִינֵי אֶרֶץ כִּי יִקְוֶה דָבָר בְּנֵים גְּדֹלְתֵי וְרוֹמְמֵתֵי וְהֵם פִּשְׁעוּ בִי: (ג) יָדַע שׁוֹר קָנְהוּ וְחִמּוֹר אָבוּס בְּעֵלָיו יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע עֲמִי לֹא הִתְבּוֹנֵן: (ד) הוֹי גוֹי חֲטָא עִם כְּבֹד עוֹן זָרַע מְרַעִים בְּנֵים מִשְׁחִיתִים עֲזָבוּ אֶת־יִקְוֶה נֶאֱצוּ אֶת־קְדוּשׁ יִשְׂרָאֵל נָזְרוּ אַחֹר: (ו) מִכְּפַר־רִגְל וְעַד־רֹאשׁ אֵי־רִבּוֹ מֵתֵם פָּצַע וְחִבְּוִרָה וּמִכָּה טְרִיָּה לֹא־זָרוּ וְלֹא רָפְכָה בְּשִׁמּוֹן: (ז) אֶרְצְכֶם שָׁמְמָה עֲרִיכֶם שְׂרָפוֹת אֵשׁ אֲדַמְתֶּכֶם לְנִגְדְכֶם זָרִים אֶכְלִים אֶתְּהָ וּשְׁמָמָה כְּמַהֲפַכַת זָרִים: (ט) לוֹלֵי יִקְוֶה צְבָאוֹת הוֹתִיר לָנוּ שְׂרִיד כְּמַעֲט כְּסֹדֵם הִיַּינוּ לְעַמְרָה דְמִינוּ: (יט) **אִם־תֵּאבְדוּ וְשָׁמְעֵתֶם טוֹב הָאָרֶץ תֹּאכְלוּ: (כ) וְאִם־תִּמְאָנוּ וּמְרִיתֶם חָרַב תֹּאכְלוּ כִּי פִי יִקְוֶה דָבָר:** כונת הנביא ללמדנו אותו מסר שלמדנו בתורה שהכל תלוי בקיום התורה והמצוות, ולכן כתב שאם תקיימו התורה והמצוות הרי טוב הארץ תאכלו ולא ההפך ח"ו.

מעשה בזמננו:

סיפר לי הרב שמואל אליהו רבה של צפת שביקש המוכתר של הצפון להיפגש איתו ושוחחו יחד מדוע המוסלמים נלחמים ביהודים על ארץ ישראל הרי כתוב בתורה שהקב"ה נתן את הארץ ליהודים וכיון שהם מאמינים בשם מדוע עושים נגד רצונו השיי"ת, השיבו המוכתר אתה צודק אם היהודים היו עושים ומקיימים מה שכתוב בתורה אף אחד לא היה נוגע בהם כיון שזה הזכות שלהם, אבל כיון שלא שומרים את התורה הרי התורה אומרת שאין להם את הזכות על הארץ ולכן נלחמים בכם. שומו שמים זו השקפת מוסלמי לצערנו מה שאחינו היהודים מתוכנו לא מבינים.

מוסר השכל:

הנלמד מהאמור שמבואר בספר תורת אלוקים העתיק ביותר והמקובל ביותר בכל העולם שארץ ישראל היא חלק מתורת ישראל בהיות והיא מקודשת מכל הארצות ואינה סתם טריטוריה של שלטון, כי קדושת הארץ היא שמימית מאת הקב"ה, ולכן היא שייכת רק לעם ישראל ולא לעם אחר כיון שהם עם סגולה מכל העמים ורק להם ניתנה התורה ולא לעם אחר, והוא הטעם למתנגדים לוותר על חלקי ארץ ישראל מפני קדושתה ושייכת במהותא לעם ישראל, ורק בארץ ישראל הקב"ה משרה את שכנתו הגם שלדאבוננו חרב בית המקדש מכל מקום נשאר לנו שריד מקדשנו שהשכינה לא זזה ממנו, ובכדי שנזכה לקדושת הארץ השלימה ולבניין בית המקדש הדבר תלוי בנו בזה שנקיים את התורה ומצוותיה ובלעדי זה אין לנו את הזכות על הארץ, ולכן חובה עלינו ולכל מי שבידו הדבר לחזק את המיוחדות שיש לעם ישראל בתורתו ומצוותיו כי רק בזה נזכה לביטחון לשלום ולשלווה, ובפרט בימים אלו שעם ישראל מתאבל על חורבן ירושלים והמקדש, ויהי רצון שנזכה לראות בביאת גואל ובניין בית המקדש במהרה בימינו אמן.

בידידות ואהבה
מרדכי מלכא